

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА

**РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ
В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

МАТЕРІАЛИ
IV Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 21–22 травня 2020 року)

У двох частинах

Частина 1

Суми
Сумський державний університет
2020

Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#n141>.

3. Directive 2006/116/EC of the European Parliament and of the Council of 12 December 2006 on the term of protection of copyright and certain related rights (codified version). URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A32006L0116>.

4. Про внесення змін до деяких законів України щодо авторського права і суміжних прав: Проект Закону України від 17.02.2009 р. № 4073. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JF35500A.html

5. Про внесення змін до деяких законів України щодо авторського права і суміжних прав: Коментар до проекту Закону України від 17.02.2009 № 4073. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/LF35500A.html.

СУЧАСНИЙ СТАН ЗАХИСТУ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ

Гришко І. Ю.

Магістрантка ННІ права

Сумського державного університету

Науковий керівник: Уткіна М. С.

к. ю. н., викладач кафедри КПДС ННІ права

Сумського державного університету

Проблема плагіату мабуть є «хворобою» ХХІ століття, нашого сьогодення. Саме через побоювання бути суб'єктом плагіату більшість представників наукової спільноти з певним острахом відносяться до створення того чи іншого об'єкта права інтелектуальної власності. Аналізуючи законодавчу базу України, слід наголосити, що положенням Цивільного кодексу України щодо права інтелектуальної власності в частині захисту прав інтелектуальної власності значно відрізнялися від аналогічних положень, передбачених спеціальними законами України про інтелектуальну власність. Кожен з цих законів автономно визначав засоби захисту порушених прав, і як наслідок існувала колізія. Згодом у положеннях Цивільного кодексу України цей недолік був врахований, а саме всі норми про захист права інтелектуальної власності зосереджені у загальній частині книги четвертої. Вони компактно згруповані та стосуються усіх об'єктів права інтелектуальної власності.

Відповідно до ст. 418 Цивільного кодексу України право інтелектуальної власності – це право особи на результат інтелектуальної, творчої діяльності або на інший об'єкт права інтелектуальної власності, визначений цим Кодексом та іншим законом. Існує юрисдикційна та неюрисдикційна форма захисту. Неюрисдикційна форма захисту прав

включає дії юридичних і фізичних осіб щодо захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності, які здійснюються ними самостійно, без звернення за допомогою до державних або інших компетентних органів. Переважною формою неюрисдикційного захисту є самозахист, що проявляється в активних чи пасивних діях особи, спрямованих на запобігання чи припинення порушення власного суб'єктивного права. Відповідно до ст. 19 Цивільного кодексу України, особа має право на самозахист своїх прав від порушень і протиправних посягань [1].

Ця форма самозахисту у відносинах авторства на практиці трапляється в поодиноких випадках. І хоча вона є дешомалозначущою, та все ж не може ігноруватися, бо стаття 55 Конституції України гарантує кожному невід'ємне право будь-якими незабороненими законом засобами захищати свої права і свободи [2].

Що стосується юрисдикційної форми захисту прав, то вона передбачає діяльність уповноважених державою органів щодо захисту порушених прав на об'єкти інтелектуальної власності або прав, що оспоруються. Суть її полягає у зверненні особи, права і законні інтереси якої порушено неправомірними діями, за захистом до державних або інших компетентних органів, які уповноважені вжити необхідних заходів для відновлення порушеного права і припинення правопорушення.

Цивільний кодекс України передбачає дві групи норм щодо захисту права інтелектуальної власності: загальні цивільно-правові норми і спеціальні, передбачені законами України про інтелектуальну власність. Зокрема ч. 2 ст. 20 ГПК України передбачено, що Вищий суд з питань інтелектуальної власності розглядає справи щодо прав інтелектуальної власності. Також громадянин на свій розсуд може звернутися за захистом свого порушеного права не тільки до суду, а й до відповідного державного органу управління або громадської організації. Він може звернутися до вищої організації відповідача, до творчої спілки, до якої входить відповідач, до Антимонопольного органу. Такі спори частіше розв'язуються в адміністративному порядку.

Кожен спосіб захисту, який застосовується для захисту порушеного чи оспорюваного права інтелектуальної власності, набуватиме певної специфіки з урахуванням специфіки самого інституту права інтелектуальної власності, а також об'єктів, на які ці права набуваються. При цьому, переважна більшість спорів щодо порушення права інтелектуальної власності розглядається на сьогодні господарськими судами, які формують основний масив практики, зокрема у сфері захисту патентних прав і засобів індивідуалізації, також деяка категорія справ розглядаються загальними судами. Верховним Судом України неодноразово проводилися узагальнення судової практики і давалися роз'яснення з актуальних і дискусійних питань стосовно розгляду справ у сфері

інтелектуальної власності. Проблема захисту права інтелектуальної власності залишається актуальною в Україні й з огляду на значну кількість правопорушень у цій сфері. Позитивним моментом звісно є створенням єдиного спеціалізованого судового органу – Вищого суду з питань інтелектуальної власності, покликаного покращити ефективність системи захисту прав. Подібні спеціалізовані суди існують у Німеччині (Федеральний патентний суд), Японії (Вищий суд з інтелектуальної власності) та низці інших країн світу. На нашу думку, це є досить позитивним моментом, адже даний суд є досить вузько профільним і як наслідок професійним в своїй діяльності [3,с.30].

Комітет освіти і науки Верховної Ради оприлюднив висновки міжнародних експертів про те, що Україна за рівнем захисту інтелектуальної власності посідає лише 114-е місце у світі, що вимагає кардинального поліпшення ситуації. Проте слід наголосити на тому, що у порівнянні з країнами Європи, вітчизняне законодавство має прогалини стосовно захисту прав інтелектуальної власності. Іноземні виробники побоюються продавати свою продукцію чи розміщувати своє виробництво в тій країні, де можуть зазнати значних збитків від незаконного використання своїх досягнень. Тобто, недостатній рівень захисту інтелектуальної власності перешкоджає експорту та прямим іноземним інвестиціям, а також негативно впливає на імідж України як економічного партнера. Охорона права інтелектуальної власності, у тому числі його захист, повинні відповідати сучасним вимогам, бути демократичними, легкодоступними, прозорими тощо [3, с. 214].

Слід зазначити, що охорону інтелектуальної власності визначено одним із пріоритетів української влади, вона є одним із фокусів Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Однак через відмінність окремих положень вітчизняного законодавства від норм європейських директив та регламентів сьогодні виникають певні колізії. Це призводить до відмінних судових рішень з однотипних питань.

Отже, незважаючи на досить не погану законодавчу базу стосовно захисту прав інтелектуальної власності, прогалини в законодавстві стосовно захисту прав інтелектуальної власності існують. Потреба покращувати охорону прав інтелектуальної власності є досить гострою, необхідні зміни в законодавстві використовуючи досвід ЄС, переглянути систему відповідальності за порушення прав власників об'єктів інтелектуальної власності, та внесення змін покращити вітчизняне законодавство стосовно захисту прав інтелектуальної власності.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. № 435-IV // *Відомості*

Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.

2. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. Верховна Рада України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

3. Матвійчук В. К., Пилипенко С. А., Устименко Т. П. Актуальні проблеми права інтелектуальної власності: навч. посіб. Київ : Національна академія управління, 2014. 352 с.

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВА ОХОРОНА НАУКОВИХ ТВОРІВ

Золота Л. В.

*к. ю. н., асистент кафедри КПДС ННІ права
Сумського державного університету*

Основними ознаками адміністративно-правової охорони наукових творів, як об'єкта права інтелектуальної власності, є: 1) це елемент державного управління правових відносин, які виникають в процесі реалізації суб'єктами інтелектуальної власності своїх прав у сфері наукової діяльності; 2) здійснюється за допомогою адміністративно-правових засобів; 3) суб'єктом виступають органи публічного управління: державні органи загальної і спеціальної компетенції; установи, організації (правоохоронні органи, Верховна Рада України (Комітет з питань науки і освіти), Кабінет Міністрів України, Департамент розвитку сфери інтелектуальної власності при Міністерстві розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства, організації колективного управління, Всесвітня організація інтелектуальної власності, тощо); 4) об'єктом адміністративно-правової охорони є авторські права на наукові дослідження і висновки, які викладені у наукових статтях, монографіях, тощо; 5) представлена системою правових заходів, які спрямовані на забезпечення прав автора на наукові твори.

Так, до системи таких заходів адміністративно-правової охорони наукових творів слід віднести: 1) розроблення та прийняття нормативно-правових актів, які регулюють питання охорони прав авторів наукових творів; 2) формування та проведення державної політики, що стосується охорони права інтелектуальної власності у сфері наукової діяльності; 3) впровадження державних програм щодо охорони права інтелектуальної власності у сфері наукової діяльності; 4) здійснення Міністерством розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України державної реєстрації прав автора на твори науки за його заявкою, а також реєстрації договорів, які стосуються права автора на наукові результати, та ведення відповідного реєстру; 5) здійснення державного та громадського контролю за дотриманням національного законодавства, яке регулює